



Clara Lachmanns
— STIFTELSE —

*Nordisk online symposium om kulturelle foreningers
bidrag til en bæredygtig udvikling, den 8. april 2025*

*Sammen om verdensmål.
Grøn inspiration fra projektet Fremtidens biblioteker.*

Hans Jørgen Vodsgaard

Interfolk 
Institute for Civil Society

www.interfolk.dk

Om Interfolk

[Interfolk](#) blev dannet i 2008 med inspiration fra den grundtvigske oplysningstradition.

Aktiviteterne omfatter undersøgelser og udviklingsprojekter, seminarer og debat, og andre kulturelle aktiviteter i en dansk, nordisk og europæisk sammenhæng.

De sidste 16 år engageret i mere end 40 internationale projekter med støtte fra:

- EU-programmer som Erasmus+, Creative Europe og Europe for Citizens
- Nordiske Baltiske programmer, som Nordplus Voksen og Nordisk Kulturkontakt.
- Nordisk Ministerråds støtte til NGO-samarbejdet i Østersøregionen.
- Andre mindre nordiske tilskudsprogrammer, som svenske Lackmann Stiftelse.



Cultural project event in the yard of Vartov, Copenhagen



Fra personlig dannelse til afledte grønne værdier

- A. I de første år fokus på at tolke kunstneriske og kulturelle aktiviteter ud fra læringsdiskurser med dannelsesbegreber. Her fokus på:
- Myndighed og dannelse mod datidens diskurs om kompetencer og konkurrencestat.
 - Mod instrumentalisering af foreningslivet til at være et forkontor til verdensmarkedet.
 - For at anerkende betydningen af de frie kerneaktiviteters egenværdi.
- B. Fra fokus på fri dannelse til nyttige afledte samfundsværdier som aktivt medborgerskab, lokal sammenhængskraft, social inklusion, kultur i udkantsområder, m.m.
- C. Først de senere år har Interfolk fået fokus på grønne mål i vores projekter, såsom [Nordplus ADDED](#), [Erasmus MICROPOLIS](#), [NCM Green adaption](#)
- D. Næste kan blive nye mål om at fremme foreningslivets bidrag til civil resiliens.



Miljøpunkt Amager, oprydning – fra Kompendium i NCM's Prosperous Future project om grønne mål, 2023 - 2024



I Foråret 2021 startede 20 danske biblioteker et ["verdensmål projekt"](#) om at udvikle og afprøve en model til at engagere lokale borgere i FN's verdensmål.

Målet var at skabe en mangfoldighed af lokale bæredygtige initiativer på tværs af landet, som borgerne kunne mødes om og drive i fællesskab med støtte fra bibliotekerne.

Projektet blev implementeret i et samarbejde mellem [Chora 2030](#) og [Danmarks Biblioteksforening](#), og 19 danske folkebiblioteker plus et forskningsbibliotek

Tilskud fra [Spar Nord Fonden](#) og [TrykFonden](#)



Metoden var udviklet af Chora2030 som en hjælp til biblioteker, der gerne ville verdensmåls certificeres.

Men det kan især bruges som metode til at planlægge en samlet grøn udviklingsstrategi for de enkelte biblioteker i samarbejde med andre.

Moellen er opbygget med 4 kategorier hver med 3 underkategorier, i alt 12 punkter:

Model for verdensmåls certificeringen



Første skridt i udviklingsarbejdet var at involvere medarbejderne i at udvikle forslag til bibliotekets arbejde med verdensmål og bæredygtighed.

Derefter skulle biblioteket udarbejde en treårig plan, som forholder sig til modellens fire kategorier: 1. Forankring, 2. Oplysning, 3. Inddragelse og 4. Orden i eget hus.

Når biblioteket var kommet godt i gang med tiltag og aktiviteter inden for alle fire kategorier, kunne det få en certificering.



Formidlingen af verdensmålene og bæredygtighed kunne ske som del af bibliotekernes velkendte rolle med at **formidle viden, fakta og litteratur**.

Men det kunne også handle om at **formidle handlemuligheder eller oplevelser i naturen**.

Der var mange eksempler i deres [inspirations-kompendium](#), hvor jeg har udvalgt nogle få.



Kolding-bibliotekerne: Månedens Verdenshelt

For børn i folkeskolealderen

Bestod af en månedlig udfordring, som formidler viden til børnene om det verdensmål, biblioteket har fokus på den måned, og samtidig motiverer børnene til at gøre bæredygtige handlinger.

Alt fra skraldebingo, til at aflevere legetøj til jul ved genbrugsbutikker, gennemføre quizzer, og opgaver med mysterieløsning.

Biblioteket samarbejdede med lokale genbrugsbutikker, og hver måned blev der trukket lod om en præmie blandt deltagerne

SKRALDE BINGO

Du skal samle affald op, indtil du får en række på tre, enten vandret eller lodret. Aflever arket på et af Koldingbibliotekerne senest d. 31. okt. og deltag i konkurrencen om at blive månedens VERDENSEHILT.



Glas



To go kop



Plastik



Papir



Kapsel



Cigaretpakke



Skod



Takeaway
emballage



Dåse

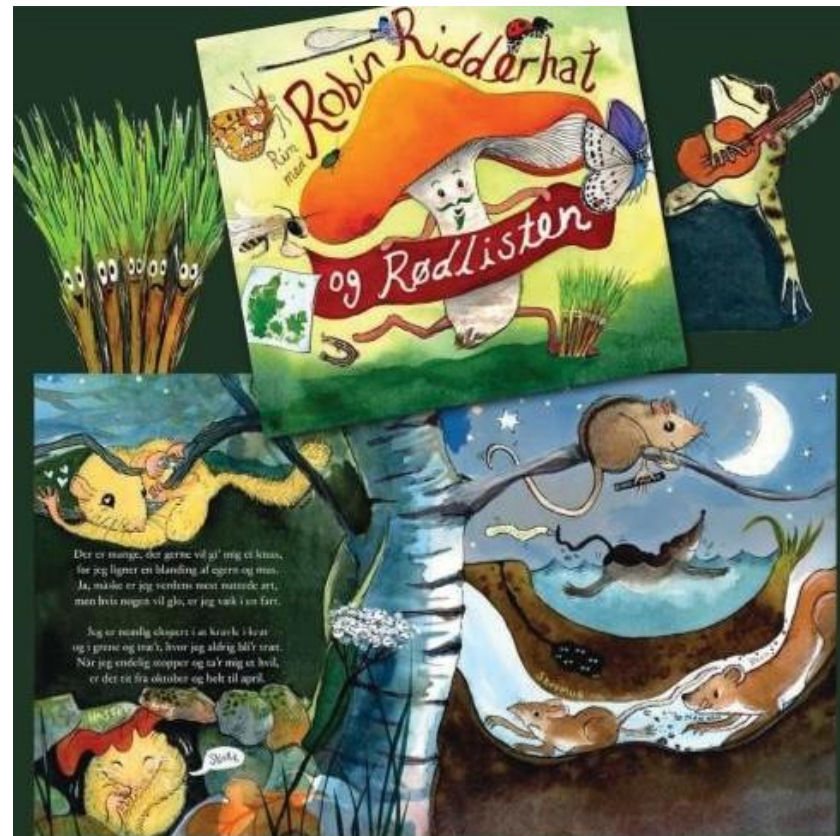
Silkeborg Bibliotekerne: Outdoor bibliotek

Skulle gøre det endnu nemmere og sjovere at komme ud i den smukke natur i Søhøjlandet.

På biblioteket ikke blot finde arrangementer og bøger om alt fra dinosaurer til dykænder, men også **gratis naturskattejagter** til den næste gåtur med børnene og **naturrygsække**, som kan lånes på biblioteket, pakket og klar med grej, hygge og højtlesning.

En rigtig turrygsæk fyldt med turforslag, mikroskop, plastikakvarium, bestemmelsesdug, opslagsbog, quizspil og meget mere.

Rygsækkene har **tre forskellige farver** med forskellige temaer og forskelligt grej og indhold: Bål-rygsækken, sø-rygsækken og kriblekrable-rygsækken.



Denne kategori handler om tiltag og metoder til at inddrage borgere, lokalsamfund og etablere nye fællesskaber.

For eksempel ved:

- At opfordre borgerne til at dele gode ideer og bæredygtighedstips med hinanden.
- At etablere nye delerier eller byttebikse, hvor borgerne kan dele og bytte andre ting end bibliotekets bøger.
- At hjælpe engagerede borgere med at sætte egne initiativer i gang og støtte dem i at drive aktiviteterne videre.



Nyborg Bibliotek: Kickstart dit grønne 2022

En 14 dages kampagne, hvor biblioteket med en daglig udfordring ønskede at gøre verdensmålene konkrete og handlingsorienterede.

Blev opslået på bibliotekets Facebook-side i en genkendelig grafik og med baggrundsinformation om hver udfordring. Fx:

- Undgå madspild i dag - brug hvad du har !
- Køb ikke noget i dag, du kun kan bruge én gang !
- Medbring genbrugelig pose til dagens gøremål !
- Mål dit klimaaftryk, så du fortsat kan spare CO2 !



Middelfart Kultur & Bibliotek: Natur og kunst ved Trækbanen

Et ægtepar fik en idé til at forskønne et stisystem med vild natur og kunst i Middelfart omkring Trækbanen, som er et gammelt industriområde mellem havnen og bymidten.

- Der blev plantet vilde planter.
- Kunstnerne Cools og Streich skabte to store vægmalerier og en større skulptur om FN's 17 verdensmål.
- Børnehuset Nysgerrium donerede børnehavebørnenes billeder af truede dyrearter.
- Området blev indviet af byens borgmester i forbindelse med Klimafolkemødet 2022.



Hillerød Bibliotekerne: Nordisk skovbadning og haiku

Målgruppen er seniorer som i DGI's Hold Hjernen Frisk-projekt, hvor hjernen stimuleres ved fysisk aktivitet, kognitiv stimulering, udfordring af sanserne, leg og godt fællesskab.

Skovbadning er (ligesom haiku) et japansk fænomen, hvor man "bader" i sansendrykkene fra skoven og er til stede i naturen på en nærværende og sansende måde.

Hver uge et tilbud om en **2½ times gåtur og oplevelser med natur og litteratur**, fx

- Med en pop-up litterær kunstudstilling i skoven, hvor der hænger haikudigte på grenene, og deltagerne oplever litteraturen i samspil med naturen og kunsten.
- Efter en sanketur med en biolog og sankeekspert er flere begyndt at tage svampekurven med hver gang.



A. Bæredygtig arbejdsplads

- På den bæredygtige arbejdsplads bruger man ressourcer med omtanke, også de menneskelige ressourcer.

B. Drift, forbrug og ressourcer

- Her fokus på den miljømæssige og økonomiske bæredygtighed, det vil sige bygningsdrift, forbrug, indkøb, affaldssortering og lignende.

C. Udearealer

- Biblioteket er ikke kun en bygning, men tit også nogle udendørs arealer uden om bygningen, og de udearealer kan også anvendes til aktiviteter eller tiltag med et bæredygtighedsperspektiv.



Koldingbibliotekerne: Genbrug af skjorter til stofposer

- På biblioteket kan man ikke længere købe plastikposer til at bære bøgerne hjem i. Derimod kan man **købe stofposer**, som er syet af aflagte skjorter, nederdele og slips. Det er Hotel Koldingfjord, der har doneret de ansattes aflagte tøj, som den lokale socialøkonomiske virksomhed Sheworks har syet om til bæreposer.

Middelfart Kultur & Bibliotek: Stofposer

- På Middelfart Bibliotek har de også erstattet plastikposerne med stofposer. Her er poserne syet af borgere, der er tilknyttet beskæftigelses-, aktivitets- og samværstilbuddet Perronen i Middelfart. Poserne **er gratis låneposer**, som blot skal **afleveres tilbage** på sin plads igen, næste gang man kommer på biblioteket.



Svendborg Bibliotek: Insekt buffet

- En blomsterpostkasse blev stillet op ved hovedindgangen til biblioteket.
- Med et skilt på postkassen og via bibliotekets Facebook-side blev byens borgere opfordret til at bidrage med blomsterfrø fra deres egne haver, så den nyanlagte "insekt buffet" ved biblioteket kunne blive endnu vildere.
- Det væltede ind med små poser med frø, og initiativet har skabt et fælles ejerskab til det grønne område og en masse lokale samtaler om vild natur og biodiversitet.
- Svendborgs vilde insektbuffet er et samarbejde mellem Naturama, Svendborg Musikskole, Danmarks Forsorgsmuseum, Haahrs Skole, HF & VUC FYN Svendborg og Svendborg Bibliotek om at skabe et grønt bælte i byen.
- Ifølge Svendborg Biblioteks bæredygtighedsstrategi skal 25 % af dets udearealer beplantes med vilde blomster, buske eller træer fra 2020 og frem mod 2030.



Projektets inspirationskatalog viser,

- at bibliotekernes verdensmålsarbejde kan ske på mange forskellige måder og kan tage form af både små og store projekter.
- at verdensmålene kan tænkes ind i alle dele af organisationen og give mening som en samlende og fælles fortælling – både internt og på tværs af bibliotekerne.
- At verdensmålsarbejdet er en proces og i høj grad en fælles læringsproces

Mere information om både certificeringen, tilbud om kompetenceudvikling og andre verdensmålsprojekter og -samarbejder på netværket DB2030's hjemmeside og facebook-side:

➤ <https://db2030.dk/> * <https://www.facebook.com/groups/db2030/>



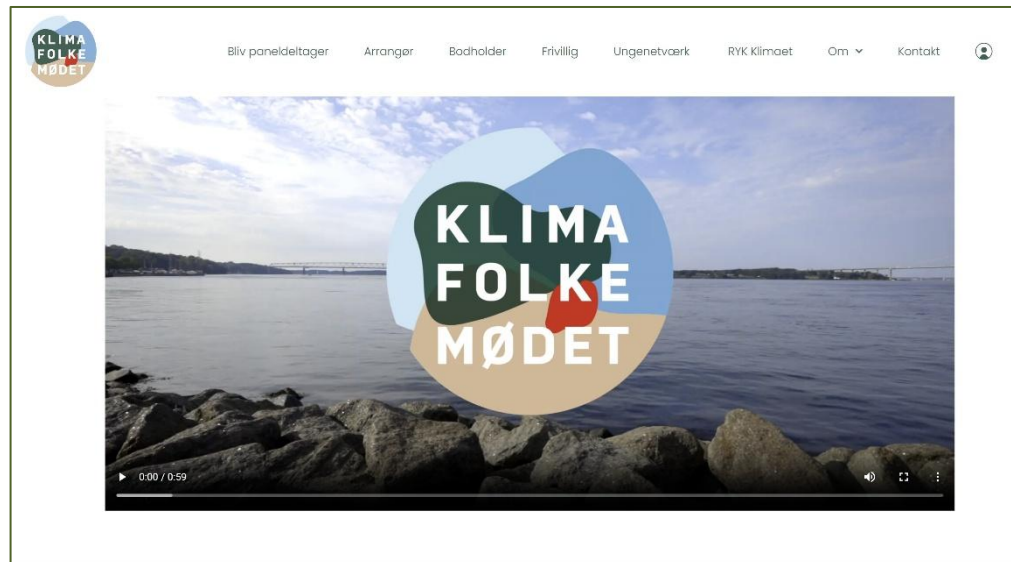
Middelfart Kultur & Bibliotek: Klimafolkemødet

I Middelfart er biblioteket tæt involveret i det årlige Klimafolkemøde i byen.

I 2022 foregik det med udgangspunkt i teltet Fremtidens Biblioteker på KulturØ pladsen, hvor 25 biblioteker viste eksempler på lokale bæredygtige aktiviteter.

Eksemplerne blev udfoldet gennem kreative værksteder, samtalsaloner og debatter med forfattere og forskere.

Klima folkemødet foregår den sidste weekend i august, og her afslutningsvis gerne vise en lille film fra klima folkemødet i 2024: <https://klimafolkemoedet.dk/>



Tak for opmærksomheden!

